

Riigikogu sotsiaalkomisjoni istungi protokoll nr 179

Tallinn, Toompea

Teisipäev, 9. jaanuar 2018

Algus 13.30, lõpp 16.14

Juhataja: Helmen Kütt

Kaasjuhatajad: Sven Sester, Mihhail Stalnuhhin, Aivar Kokk (3. päevakorrapunkti juures)

Protokollija: Terle Kask

Võtsid osa:

Sotsiaalkomisjon: Monika Haukanõmm, Igor Kravtšenko, Jüri Jaanson, Marika Tuus-Laul, Maris Lauri, Viktor Vassiljev, Aimi Kaldre (nõunik-sekretariaadijuhataja), Heidi Barot (nõunik), Helgi Kundla (nõunik)

Majanduskomisjon: Toomas Kivimägi, Tarmo Kruusimäe, Jaanus Marrandi, Raivo Põldaru, Erki Savisaar, Märt Sults, Kaido Rosin (nõunik-sekretariaadijuhataja), Piia Schults (nõunik)

Rahanduskomisjon: Remo Holsmer, Andres Ammas, Anneli Ott (Dmitri Dmitrijevi asendusliige), Priit Sibul, Aivar Sõerd, Tanel Talve, Tiina Licht (nõunik-sekretariaadijuhataja), Helda Puura (konsultant), Vivian Põld (konsultant)

Maaelukomisjon: Urmas Kruuse, Igor Gräzin, Siret Kotka-Repinski, Heimar Lenk, Inara Luigas, Martin Repinski, Arno Sild, Artur Talvik, Ülle Särgava (nõunik-sekretariaadijuhataja), Merle Kruusimägi (nõunik), Jaanika Lokk (konsultant)

Puudusid:

Sotsiaalkomisjon: Liina Kersna, Tiina Kangro

Majanduskomisjon: Deniss Boroditš, Kristen Michal

Rahanduskomisjon: Martin Helme, Kalvi Kõva, Jürgen Ligi, Kersti Sarapuu

Kutsutud: Maksu- ja Tolliameti peadirektori asetäitja Rivo Reitmann, Kaupmeeste Liidu tegevjuht Nele Peil, Eesti Väikekaupmeeste Liidu esindajad Rein Reinvee, Riho Maurer ja Margus Karro, Sotsiaalministeeriumi rahvatervise osakonna juhataja Katrin Karolin, sama osakonna keskkonnatervise ja kemikaaliohutuse juht Aive Telling ja nõunik Triinu Täht, Rahandusministeeriumi tolli- ja aktsiisipoliitika osakonnajuhataja Marek Uusküla ja sama osakonna peaspetsialist Heidi Vessel, Maaeluministeeriumi maaelu arengu osakonna juhataja Merle Saaliste, Tarbijakaitseameti peadirektor Andres Sooniste, Politsei- ja Piirivalveameti arendusosakonna ennetuse ja süüteomenetluse büroo juhtivkorrakaitseametnikud Nurmely Mitrahovitš ja Ele Nuka (3. päevakorrapunkti juures)

Kuulajatena osalesid: Eda-Liis Kann, Üllar Luup

Päevakord:

1. Kollektiivne pöördumine "Hoolduskindlustuse loomine"
2. Muud küsimused
3. Eesti Väikekaupmeeste Liidu märgukiri „Maapoodide kaitseks koguti 31 000 allkirja“. Ühine istung maaelu-, rahandus- ja majanduskomisjoniga.

1. Kollektiivne pöördumine "Hoolduskindlustuse loomine"

Komisjon arutas kollektiivse pöördumise „Hoolduskindlustuse loomine“ edasise menetlusega seonduvat. Komisjoni esimees tegi komisjonile ettepaneku viia läbi kollektiivse pöördumise alusel olulise tähtsusega riikliku küsimuse arutelu Riigikogu täiskogus teisipäeval, 6. märtsil 2018.

Otsustati:

1.1 Teha Riigikogu juhatusel ettepanek võtta Riigikogu täiskogu 6.03.2018 päevakorda oluliselt tähtsa riikliku küsimuse arutelu kollektiivse pöördumise „Hoolduskindlustuse loomine“ alusel (konsensus – Helmen Kütt, Monika Haukanõmm, Igor Kravtšenko, Jüri Jaanson, Marika Tuus-Laul, Maris Lauri)

2. Muud küsimused

Arutati eelseisvate kohtumiste ja lähetustega seonduvat. Komisjoni esimees andis teada, et 25. jaanuaril kell 12 toimub kohtumine külalistega Soome parlamendist ning 26. jaanuaril kell 9.30 kohtutakse töötajate lähetamise direktiivi EP raportööri Agnes Jongeriusega.

3. Eesti Väikekaupmeeste Liidu märgukiri „Maapoodide kaitseks koguti 31 000 allkirja“. Ühine istung maaelu-, rahandus- ja majanduskomisjoniga.

Helmen Kütt märkis, et 14. novembril 2017 anti Riigikogu sotsiaalkomisjonile üle Eesti Väikekaupmeeste Liidu märgukiri „Maapoodide kaitseks koguti 31 000 allkirja“, mida komisjon arutas oma 23.11.2017 istungil tubakaseaduse muutmise seaduse menetlemise käigus. Istungil toimunud arutelul selgus, et märgukirjas toodud mured jäävad eelkõige maaelu-, majandus- ja rahanduskomisjoni valdkonda, mistõttu otsustas sotsiaalkomisjon kutsuda kokku nende komisjonide ühisistungi.

Rein Reinvee sõnas, et kaupluste ketil Meie Toidukaubad on tänaseks üle Eesti kokku 66 poodi, kuid kui viimasel kolmel aastal on iga aasta avatud 5-6 poodi, siis sellel aastal õnnestus avada ainult üks. Investeeringuteks on praegu äärmiselt halb aeg – kui eelmise aasta esimesed kolm kvartalit olid edukad, siis viimases neljandas kvartalis oli käibe langus suur ja seda eriti detsembris. Piirikaubanduse tõttu on vähenenud müük ka teiste kaupade osas nagu näiteks maiustused, karastusjoogid, lihatooted. Maapiirkondades suletakse järjest erinevaid teenuseid pakkuvaid struktuure, nii pangakontoreid, koole, kui rahvamaju. Kui ka kaubandus satub väga suure löögi alla, siis tekib küsimus, miks inimesed peaksid üldse maale jääma. Tubakatoodete väljapaneku keeluga seonduvalt märkis Reinvee, et varjatult mingi toote pakkumine on väga keeruline ning leidis, et selles osas peaksid olema regulatsioonid teised. Samuti juhtis ta tähelepanu piirikaubandusega kaasnevale salakaubandusele ning viitas, et ka näiteks Tapal on mitmeid inimesi, kes regulaarselt ja koordineeritult piiril kaupa toomas käivad.

Helmen Kütt täpsustas, et sotsiaalkomisjonis toimunud arutelul jäi kõlma, et tubakatoodete väljapaneku keeld on üks väiksemaid probleeme. Sotsiaalministeeriumi esindajad ka selgitasid, et tubakatoodete hinnakiri ja loetelu jääb poes nähtavale ning see, mil viisil tubakatoodete ja tubakatoodetega seonduvate toodete väljapaneku keeldu rakendatakse on poodide valida.

Rivo Reitmann selgitas, et salakaubana on peamiselt fookuses salasigaretid ning viimastel aastatel ei ole olukord salasigaretide osas halvemaks läinud, vaid pigem paremaks. 2017. aasta viimase kvartali andmetel oli salasigaretide maht ligikaudu 13,3%, kuid näiteks 2012. aastal oli see 25-26%. Küll aga on võrreldes varasemaga erinev see, et kui eelnevalt juhtisid nn tühja paki uuringut Venemaa ja Valgevene sigaretid, siis nüüd on tulnud üsna jõuliselt juurde ka Läti maksumärgiga sigaretid ja seda just Lõuna-Eesti piirkondades. Venemaa ja Valgevene sigarettidest eristab Läti sigaretti hind ehk kui Venemaa ja Valgevene sigaretti tuuakse müügi eesmärgil, siis Läti sigaretti mitte nii väga, sest hinnavahe Eesti ja Läti sigarettide vahel ei ole nii suur. Mis puudutab salaalkoholi, siis piirikaubanduse tõttu sellega väga suurt probleemi ei ole. Aeg-ajalt avastatakse küll peidetud tehaseid, aga see on väga marginaalne ning tegelikult odav alkohol ja piirilähedus ühest küljest ka hävitab nn musta salaalkoholi äri.

Aive Telling täpsustas tubakatoodete väljapanekuga seonduvalt, et täna on väga suur osa poode juba tubakatoodete jaoturid ümber keeranud ja nendes poodides on vaja veel vaid reklaam kõrvaldada. See, millisel viisil väljapanekukeelu nõuete täitmist tagada ja täita, jääb konkreetse kaupluse otsustada. Jaekaubanduse müügikohtades jääb endiselt lubatuks hinnakiri, kus on märgitud toote nimi ja selle hind või müüja käest küsitav tootekataloog.

Riho Maurer lausus, et möödunud aasta lõpp näitas, et inimesed toovad aina rohkem kaupa Läti piirilt nii endale, naabritele, sugulastele kui ka töökollektiividele ning seda tehakse süsteemselt ja see on muutunud igapäevaseks normaalsuseks. Üldisest salakaubandusest erineb see selle poolest, et kaupa müüakse oma tutvusringkonnale, mis on kasvanud aga üllatavalt suureks. Maurer tõi näite Tartus asuvatest nn kommerts korteritest, kust saab piirilt toodud alkoholi osta.

Rivo Reitmann rõhutas, et salakaubaks loetakse ikkagi seda, mis tuuakse kolmandatest riikidest ehk väljastpoolt Euroopa Liitu.

Margus Karro arvas, et salaalkoholina tuleks käsitleda ka Lätist toodud alkoholi, kuna sellega kauplemine Eestis on kasvanud nähtavaks äriks. Näiteks on Tartus teada telefoninumber, millelt saab ööpäevaringselt alkoholi tellida ning samuti on teada nn kommerts korterid.

Jaanus Marrandi leidis, et kui väikekaupmeestele on need nn kommerts kohad teada, siis tuleks seda infot jagada ka Politsei- ja Piirivalveametiga ja Maksu- ja Tolliametiga ning kodanikujulguse läbi saaks juba palju lahendatud. On ilmselge, et need kogused alkoholi, mis piirilt tuuakse ei ole endale tarbimiseks, vaid on mõeldud edasi müümiseks. Maksu- ja Tolliamet võiks tegeleda sellega hoopis jõulisemalt nt baarides või ka piiriääres, sest Eesti ja Soome piiril selline kontroll on toimunud. Kui Soome ja Eesti vahel on võimalik sellist tööd teha, siis miks mitte teha seda ka Läti ja Eesti vahel.

Rivo Reitmann nõustus ja kinnitas, et see on ka Maksu- ja Tolliameti tööplaanides. Fookuses on erinevad toitlustusasutused, kuid muret tuntakse ka sellepärast, et eraisikute kaudu käib müük. Samuti kontrollitakse endiselt Soome ja Eesti piiril toimuvat ja kuna see käib läbi sadama, siis on seda ka lihtsam hallata. Küsimus on ka prioriteetides – Maksu- ja Tolliametil tuleb tegeleda eelkõige narkootikumide ja muu ohtlikuma kaubaga. Küll aga on alati abiks igasugune vihjeinfo, et tuvastada müügifakt.

Igor Gräzin tõstatas küsimuse, kuidas juriidiliselt keelata seda, kui Lätist tuuakse alkohol ja antakse see ära naabrile, ilma vahekasu võtmata ja ilma selleta, et see oleks põhiliseks elatusallikaks.

Helmen Kütt arvas, et ega sellises olukorras ei olegi midagi teha, kui alkoholi tuuakse piirilt lubatud koguses ja seejärel antakse see ära naabrile.

Rivo Reitmann märkis, et maksuamet saab sekkuda siis, kui tegemist on müügieesmärgil aktsiisikauba käitlemisega.

Anneli Ott arvas, et tuleb leida uued lahendused selleks, et hajaasustusega piirkondades säiliks esmatarbekaupade ostmise võimalus ning soovis kuulda kaupmeeste ettepanekuid selles osas.

Riho Maurer selgitas, et reaalsus on see, et poe püsimiseks peab pood suutma müüa kõike, mida klient soovib osta ja teha seda konkurentsivõimeliste hindadega. Meeldib see või mitte, aga kui näiteks suurtes kauplustes, kus müüakse 15 000 toodet, on alkoholi müügi osakaal ligikaudu 10 protsenti, siis väikestes maapoodides on alkoholi osakaal tunduvalt kõrgem, moodustades käibest 40-50 protsenti. Need on faktid ja see, kas meile meeldib või ei meeldi, et alkoholi ostetakse, on teine teema. Kui maapood ei suuda konkureerida hindade osas nende poodidega, mis asuvad tema klientide ostupiirkonnas, siis lõpeb see sellega, et midagi ei ostetagi ja pood tuleb kinni panna. Kui varem suutsid maapoed teha piisavat käivet, siis nüüd on iga kuuga läinud olukord halvemaks ja halveneb ilmselt veelgi ning paljud maapoed lähevad tõenäoliselt kinni.

Anneli Ott täpsustas, et tema huvi on see, et maapoed säiliks, vaatamata sellele, kui palju seal ostetakse alkoholi või suitsu. Oluline on see, et hajaasustusega piirkonnas oleks inimestele vajalikud teenused kättesaadavad.

Urmas Kruuse märkis, et maapoodide probleem täna laiemas mõttes on tegelikult selles, et need 31 000 allkirja andnud inimest näevad järjekordselt seda, et teatud teenus läheb nende juurest kaugemale. Täna aktsiisi mõju on tekitanud selle, et alkohol jõuab inimestele lähemale. Kui tarbijal on võimalus osta sama raha eest tooteid kaks korda rohkem, siis seda ka tehakse. Küsimus on selles, kui piirikaubandus jääb samamoodi edasi kestma ja kasvama nagu see täna on, siis kas tervise aspekt suudab selles kontekstis esile kerkida nii nagu seda täna läbi võimalike aktsiisitõusude põhjenduse on tehtud.

Katrin Karolin sõnas, et tõepoolest ei ole alkoholi poliitika ainult maksuküsimus, vaid see on üks osa alkoholi poliitikast. Maailma terviseorganisatsiooni WHO globaalne alkoholistrateegia on liigitanud 10 erinevat valdkonda, millega alkoholi poliitikas tuleb tegeleda. Praegu on räägitud aktsiisist ja salakaubandusest, kuid tegelikult on veel mitmeid erinevaid aspekte, sh ka füüsiline kättesaadavus ja selle piiramine. Alkoholi tarbimise vähendamiseks on tehtud erinevaid teavituskampaaniaid, nt joobes juhtimise ja joobes vette mineku ennetamiseks. Samamoodi on tehtud alaealistele erinevaid alkoholi tarbimist ennetavaid sekkumisprogramme. 2015. aastast rakendus programm „Kainem ja tervem Eesti“, millega parandatakse alkoholisõltuvuse ravi kvaliteeti, kättesaadavust jne. Samuti on alkoholisõltuvuse ja reklaamisõltuvuse muutmise seaduse eesmärgiks vähendada alkoholi tarbimist kallutavate mõjurite toimet just haavatavamatele gruppidele, kelleks on alaealised, noored, lastega pered, alkoholisõltuvus ja alkoholitarmutamise häirega isikud.

Marek Uusküla märkis, et üks aeg näitab seda, kas alkoholi poliitika on tõhus ja selle osana ka vastavad maksu meetmed. Mida kauem vastuvõetud meetmed sellisel kujul säilivad nagu nad vastu võeti, seda tõhusamad nad on. Teatavasti on meil kipunud iga aasta määrasiid muutma, mis kahtlemata muudab kõikide osapoolte suhtumist ja käitumist. Rahandusministeerium on ka eelnevalt rõhutanud seda, et kiire, lühiajaline ja järsk aktsiisi tõus tekitab piirikaubanduse. Oluline on see, mis on kirjas ka alkoholi poliitika rohelises raamatus, et alkohol ei tohi muutuda kättesaadavamaks. Üldise elatustaseme tõusuga, kui alkoholi hind jääb samaks, on loomulikult võimalus osta rohkem ja aktsiis peakski nüüd adresseerima seda momenti, et inimesel, kellel jääb rohkem raha kätte, ei oleks motivatsiooni rohkem alkoholi osta. Seetõttu peab tõusma ka hind ja kui see käib võimalikult täpselt korrelatsioonis, siis on hästi. Ministeeriumi esindaja lisas, et küsimus on ka selles, kuidas peaks riik sekkuma või võimaldada sekkuda inimeste

eraellu. Kui alkoholi tuuakse naabrile, sõbrale, tuttavale või ka näiteks ilma adressaadita koju mingisugune kogus ja müüakse või antakse see raha vastu üle, siis on küsimus fakti tuvastamises, mis eeldab seda, et erinevatel institutsioonidel nagu Maksu- ja Tolliamet ja Politsei- ja Piirivalveamet peavad olema ka vastavad õigused selleks, et sekkuda inimese eraellu. Peale kontrollistu ei ole praegu ühtegi meetet, kuidas seda veel oleks võimalik kindlaks teha.

Toomas Kivimägi märkis, et nii kaua kui on majanduslik huvi või argument käia piirilt alkoholi ostmas, nii kaua seda ka tehakse. Maapoodidele ei ole põhjust ette heita seda, et alkoholi müügi osakaal nende käibest on nii suur. Ilma käibeta ei ole võimalik ühtegi äri korralikult pidada, ammu rääkida selle kasvatamisest. Tänapäevane reaalsus on see, et alkohol moodustab maapoodide käibest 40-50 protsenti. Nii kaua, kui majanduslikku huvi või argumenti ei suudeta nivelleerida, ei ole põhjust loota ka sellele, et alkoholi ostmine piirikaubandusena väheneks.

Tanel Talve arvas, et peamiseks probleemiks ei ole mitte ainult piirikaubandus, vaid see, et inimesed kolivad maalt ära linna elama. Seega tuleks mõelda, mida teha selleks, et inimesed maalt ära ei koliks, vaid neid tuleks sinna hoopis rohkem elama. Seni, kuni ei ole korralikku interneti-, elektri- ja transpordiühendust, ei ole mõtet rääkida ka maapoodidest ja nende käibest. Piirikaubandus ei ole Eestis mingisugune haruldane asi, seda on mujal maailmas päris mitmetes riikides. Talve soovis teada, kas väikekaupmehed on uurinud ka seda, mida on teinud teiste riikide väikepoed ja kas on mõeldud ka sellele, et viia oma äri tehnoloogia arenguga teistele alustele.

Margus Karro tõi näite Soomest Karjalast, kus poed on kinni pandud. Ta selgitas, et maapiirkondade probleemiks on see, et inimesi ei ole ja põhjus, miks inimesed maalt ära lähevad on see, et seal ei ole tööd. Tööandjad ei tule aga seetõttu, et ei ole inimesi. Karro sõnas, et tema kaupluses käib juba 50% töötajad keskeltläbi 20 km raadiusest ning sõidukulud maksab kinni ettevõtte. See viib aga konkurentsivõime alla, võrreldes linnaga, kus on tasuta transport. Loodud on ka uus väikekaupluste kontseptsioon, panustatud on infotehnoloogiale ja kavas on teha maapoodide esimene automaatkassa, mis ei vähenda niivõrd töötajate kulu, kuivõrd annab võimaluse paremini töötajate organiseerida. Plaanis on hakata pakkuma ka kauba kojukande teenust.

Rein Reinvee lisas, et seitsme aasta jooksul on Meie Toidukaupade poeketi käive kahekordistunud, kuid töötajaid on varasemaga võrreldes veerandi võrra vähem.

Jaanus Marrandi rõhutas, et maapoodide käive ja kasum ei tohi olla sõltuvuses alkoholi ja tubaka müügist. Maal tegutsevad väikepoed on muutunud, aja väljakutsetele vastanud, kuid tulenevalt inimeste suuremast mobiilsusest, linnastumisest ja suurte poekettide laienemisest ei ole võimalik säilitada väikekaupluste võrgustikku varasemas mahus. Alkoholi müüjate seoses on hetkel aktuaalsed ainult füüsilisest isikust edasimüüjalt kontrollistu tegemisega seotud juriidilised küsimused.

Rivo Reitmann selgitas, et nn kommertskorteri pidamine on ettevõtlike ja kontrollistu tegemine ei ole eraellu sekkumine sellisel juhul. Kontrolliste kavatsus on Maksu- ja Tolliamet kasutada, kuid pole kindel kui suures mahus. Maksu- ja Tolliametil on mitmeid prioriteete, kuid nende seas hetkel pole Lätist toodava alkoholi kontrollimine.

Heimar Lenk ütles, et ei tohiks hukka mõista neid Eesti elanikke, kes käivad alkoholi ostmas Lätist, kuna hiljutised seadusemuudatused on soosinud seda. Eestis on aastakümneid nähtud positiivselt soomlaste ostureise Eestisse. Ta küsis väikekaupmeestelt, kas nad soovivad, et tühistataks viimased alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadusesse tehtud muudatused.

Helmen Kütt suunas tähelepanu, et pärast kollektiivse pöördumise esitamist on tehtud mitmeid muudatusi seadustes. Näiteks vähendati kavandatavat alkoholiaktsiisi tõusu, mis otsustati paljuski ka käesoleva pöördumise mõjul.

Riho Mauer täpsustas, et ainult alkoholikaupluste kasum on täielikus sõltuvuses alkoholimüügist. Maapoodides on tulenevalt väiksemast sortimendi mitmekesisusest alkoholi osakaal olnud kõrgem kui suurtes linnapoodides. Mitmetel põhjustel maapoodide tulu väheneb praegu ning praeguste tendentside jätkumine võib viia mitmete maapoodide sulgemiseni. Inimeste arvu vähenemine maal on paratamatu, kuid poodide säilimiseks piisaks klientide eelistuste muutumisest. Piirikaubandus kaoks paari kuuga, kui Eesti aktsiisimäärad ühtlustuvad Läti aktsiisimääradega. Lisateenused ja muud arendused on kasulikud, kuid kõige olulisem on konkurentsivõimeline hind. Maal ei pea hind olema sama, mis linnas, kuid hinnaerinevus ei tohi kasvada liiga suureks.

Inara Luigas arvas, et isiklikuks tarbimiseks toodav alkohol pole probleem. Piirama peaks ainult alkoholi importimist ebaseadusliku edasimüügi eesmärgil. Sotsiaalkomisjoni istungil Maris Lauri väitis, et Maksu- ja Tolliametile on eraldatud lisavahendeid parema kontrolli teostamiseks. Ta küsis, mida on siiani tehtud, et piirata ebaseaduslikku piirikaubandust ja mida oleks täiendavalt vaja teha, et tagada tõhusamat kontrolli.

Rivo Reitmann selgitas, et otseselt Läti piiril toimuva piirikaubanduse vastu võitlemiseks pole Maksu- ja Tolliametile täiendavaid vahendeid eraldatud. Maksu- ja Tolliamet jälgib nii piiril toimuvat kui ka võimalikke maksurikkumisi Eestis. Lätis poes käimine pole problemaatiline ega kuritegelik. Kaupade vaba liikumine on üks Euroopa Liidu põhivabadustest ning lauskontroll pole õigustatud. Korraldatakse pistelisi kontrole, kuid tuvastatud kogused jäävad enamasti alla piirmäärasid. Raskem on tuvastada edasimüüki.

Raivo Põldaru küsis kollektiivse pöördumise algatajatelt, mis on nende ootused.

Riho Mauer vastas, et ta ei usu, et käesoleva kollektiivse pöördumisega suudetakse muutust esile tuua.

Margus Kaur ütles, et tema hinnangul aktsiise tuleks langetada kuni määrad on ühtlustunud Läti aktsiisimääradega. Alkoholi kampaaniad ja reklaam tuleks keelustada, et vähendada tarbimist ning tähelepanu peaks suunama noorte tarbimisharjumuste kujundamisele.

Sven Sester tõi välja, et alkoholi- ja reklaamiseaduse muutmise seaduse eelnõud menetledes tuldi majanduskomisjonis vastu huvigruppidele, sealhulgas ka Väikekaupmeeste Liidule ja leiti kompromiss. Saadud lahendused on paindlikud ja jõustamine lükati edasi. Täna on arutatud legaalsest piirikaubandusest, salakaubandusest, regionaalsete tõmbekeskuste koondumisest ning efektiivsusest ja konkurentsivõimest. Mis puudutab salakaubandusega võitlemist, siis 2015. aastal suunati umbes 20 miljonit eurot, mille eest soetati mobiilseid ja statsionaarseid läbivalgustusvahendeid. Ta küsis, kas salakaubandus on märkimisväärselt kasvanud viimastel aastatel.

Rivo Reitmann selgitas, et Maksu- ja Tolliameti prioriteet on idapiiri kontrollimine ning suurem osa investeeringud on ka sinna läinud. Saadud vahendeid kasutatakse ka narkokaubanduse vastases võitluses ja tulirelvade veo tõkestamiseks. Salakaubanduse vastu võitlemiseks vajaliku teabe kogumiseks saab kasutada automaatset numbrituvastussüsteemi. Tuleb tagada, et Lätis jaemüügist soetatud alkohol ei jõuaks ebaseaduslikke teid pidi toitlustusasutustesse ega baaridesse. Keerulisem on tuvastada füüsilisi isikuid, kes edasimüüjiga tegelevad, kuid testostmine võib muuta tuvastamise kergemaks. Piirikaubandus kasvas kiiresti 2016. aastal, kuid mitte samas tempos 2017. aastal, saavutades kõrgeima taseme

eelmise aasta suvel. Hetkel moodustab piirikaubandus umbes 16% alkoholarbimisest Eestis.

Nele Peil ütles, et Kaupmeeste Liidu liikmeks on ka COOP Eesti, kellel on maal kauplused. Eesti kaubandusturul on toimiv konkurents ning riik ei tohiks sekkuda sinna näiteks mõnda osapoolt doteerides. Kui tulevikus tehakse aktsiisipoliitilisi otsuseid, siis tasuks täna räägitut silmas pidada.

Helmen Kütt tunnustas COOP Eesti uut algatust, mis parandab pangateenuse kättesaadavust Eesti maapiirkondades.

Maarika Tuus-Laul küsis, kuidas maapoed saaksid suurte kaubanduskettidega konkureerida, kus on laiem sortiment ja odavamad hinnad. Ta lisas, et liigne tähelepanu tõmbamine piirikaubandusele võib seda suurendada.

Rein Reinvee vastas, et maapoed saavad hakkama. Kliendid on rahul ka väiksema sortimendiga, kui pood asub kodu lähedal ning kaup on stabiilselt saadaval. Hiljutised maksumuudatused on hinnavahed muutnud liiga suureks ja seetõttu eelmise aasta viimase kvartali majandustulemused olid võrreldes varasemaga halvemad.

Margus Karro arvas, et riik peaks piirama kõlvatute konkurentsivõtete kasutamist, mida rakendavad väikepoodide vastu nii suured kaubaketid kui ka füüsilisest isikust edasimüüjad. Üks võimalus oleks tööle ja töölt koju sõitmise kulude kompenseerimise süsteem luua.

Sven Sester märkis, et tööle sõit ja ööbimine siseriiklikus lähetuses ei ole enam erisoodustusemaksuga maksustatud.

Helmen Kütt lisas, et Lätis on tunduvalt madalamad sissetulekud kui Eestis ning seda tuleks arvestada kui räägitakse hinnataseme erinevustest.

Tarmo Kruusimäe küsis, kuidas tagada, et kohalik kaup oleks saadaval maapoes.

Rein Reinvee vastas, et Meie poekett võtab kohalikelt tootjatelt nii palju kui palju pakutakse ning ei nõuta väiketootjatelt stabiilset varustust. Näiteks on paljudes poodides saadaval kohalikke pagaritooteid.

Aivar Kokk tõi välja, et vahel jäetakse analüüsimata mitme seadusemuudatuse koosmõju. Peale alkoholitoodete müügist langust tuleb piirikaubanduse tõttu käibe langus ka teistes sektorites. Mõju leevendati saavutatud kompromissidega Riigikogus. Kiiresti tuleb vaadata ümber hiljutised muudatused, et piirikaubanduse kasv ei kahjustaks järgmiseid sektoreid.

Mihhail Stalnuhhin märkis, et paljudes Eesti asulatest on lisaks kauplustele suletud ka koole, politseijaoskondi, kultuurimaju, meditsiinipunkte, pangaautomaate ja teisi teenuspunkte. Peale poodide pole mitte ükski teine maal tegutsev asutus sellist tähelepanu saanud. Väikepoodide on massiliselt suletud ka linnas seoses suurte kettide kasvuga. Soikunud majandussidemed Venemaaga on vähendanud Eesti riigi, ettevõtete ja elanike sissetulekut ning need arengud on tabanud kõige valusamalt maapiirkondi. Kaotatud tulu kompenseerimiseks tõstab riik makse. Viimase päästerõngana maapoodide jaoks võib kaaluda müüjate palga hüvitamist riigi poolt.

Helmen Kütt arvas, et kui lastekaitse ja arstide esindajad oleksid käesolevale istungile kutsutud, siis arutelu alkoholi ja tubaka teemal oleks kujunenud teistsuguseks. Riik peab arvestama erinevate osapoolte huvidega ning looma õigusliku keskkonna, mis võimaldab inimestel elada nii maal kui linnas.

(allkirjastatud digitaalselt)

Helmen Kütt

Juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Terle Kask

Protokollija